

Välkommen till T-House!

Historisk bakgrund – T-House, Birger Jarlsgatan 32

Var ska ett tryggt försäkringsbolag ligga om inte i ett kvarter med namnet Sparbössan? 1906 fick Erik Lallerstedt (1864–1955) uppdraget av dåvarande Lifförsäkringsanstalten Trygg (idag Trygg-Hansa). Man ville att byggnadens yttre skulle vara ”enkelt, men monumentalt och platsen värdigt”, byggnaden var en viktig symbol för verksamheten.

T-House är ett av Stockholms landmärken och uppfördes 1907–1910. Budgeten om 2 miljoner kronor var väl tilltagen och Svenska Dagbladet skriver den 6 september 1906 att lägenheterna i huset ”skola inredas med nutidens bekvämligheter såsom centralvärmeledning, vattenkloset-ter, vacuum cleaner m.m.” 1929 installerades hiss.

Svenska Lifförsäkringsanstalten Trygg bildades 1899. Man specialiserade sig på folkförsäkringar enligt tysk och engelsk modell.

Då huset ritades av Erik Lallerstedt var här lite av stadens utmark. Roslagstorg eller Träsktorget i folkmun, idag är det mitt i staden nära till allt. Namnet T-House har funnits med ända sedan husets uppförande, då professor Lallerstedt själv kallade fastigheten ”Trygg-House”. Bokstaven ”T” går igen i dekor såväl invändigt som utvändigt. Byggnaden är mycket karaktäristisk för arkitekten med stora lugna ytor, sparsamma dekorer

och ett stort dominant yttertak. Det ses också som ett viktigt verk från det tidiga 1900-talets brytning mellan olika stilar: sekelskiftesbarock och expressionistisk tegelarkitektur med fasaddetaljer i jugend.

T-House invigdes med en stor bankett, arrangerad av bolagets styrelse. Man sa att Lallerstedt ”här skapat ett byggnadsverk, som utgör en konstnärligt värdefull insats i Stockholms moderna arkitektur”.

Exteriör

Fasaden består av mörkt helsingborgtegel. Det sägs att tegelbrukets ägare, Nils Persson, under industriutställningen i Helsingborg 1903 ”kupade” in en egen trappa vid utställningens entré. Det blev succé. Åren efter vill alla ha det hårdbrända teglet. Lallerstedt ritade några år senare Tekniska Högskolan, även det i helsingborgstegel.

T-house kan vid första anblicken se lite stramt ut, men om man stannar upp och lyfter blicken upp mot balkongerna ovanför porten Birger Jarlsgatan 32, ser man en lekfull detalj i form av ett indraget burspråk innanför det smidda balkongräcket. Fastigheten har många utsmyckningar, både exteriöra och interiöra och det ursprungliga grönglaserade tegeltaket byttes till brunoxiderad kopparplåt. Vid ombyggnaden tillkom den övre fönsterraden i takfallet och tornets fönsterparti in mot gården. Även har var Lallerstedt arkitekt.

Interiör

Den stora entréhallen, som är klädd i marmor och glaserat kakel, bjuder på många fina detaljer. En marmortrappa i dubblett leder upp till entréhallens ljusgård. Här återfinns mjukt avfasade kolonner, grönglaserade

kakelplattor och motiv med djur och natur, viktiga detaljer för tiden, som också i original från när huset byggdes. I taket finner man även fria glödlampor, i början på 1900 talet var just glödlampor nytt och exklusivt så de skulle visas upp till beskådan.

I den stora arbetsalen fanns det ursprungligen plats för dryga 70 skrivpulpeter, som försäkringsbolaget menade ”ger ett begrepp om lokalernas proportioner och förträffliga anordning.” Ursprungligen användes bara de första två våningarna till kontor. Trygg utnyttjade ungefär 80 rum för sin verksamhet. I övrigt bestod huset av ungefär tjugo butiker av olika storlek i bottenvåningen samt stora lägenheter, mellan 7–12 rum och kök, längre upp i huset. I källaren fanns lager-lokaler, matkällare, vedupplag och ångpanne- och eldningsrum.

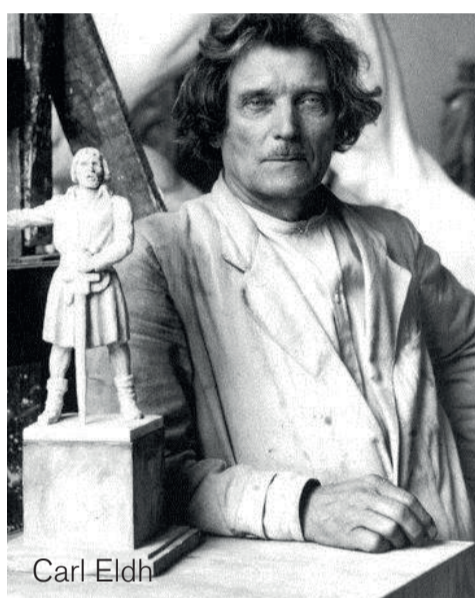
T-House idag

Idag huserar fastigheten kontor, butiker och sex bostadslägenheter på en yta om totalt 12,000 kvadratmeter. Bland hyresgästerna återfinns välkända Rönnells antikvariat, Sveriges största antikvariat som grundades av Gösta Rönnell redan 1929, och har funnits i samma lokaler sedan dess.

2007–2008 genomgick byggnaden en omfattande ombyggnad för att skapa ett av Stockholms bästa kontorshus med tillhörande servicekoncept. En ny, modern huskropp iklädd i koppar och glas binder numera samman husets flanker och ger möjlighet att dela av våningsplanen i flera effektiva lokaler. Utöver den nya huskroppen skapades en ny hisshall och ett nytt trapphus. Dessutom rustades den magnifika entréhallen upp för husets gemensamma reception och mötesanläggning. För denna insats nominerades T-House till ROT-priset 2008, en utmärkelse som instiftades av Stockholms Byggmästareförening år 1990 och tillkom för att främja ombyggnation i Stockholm.

Erik Lallerstedt

Carl Eldh

Om Erik Lallerstedt

Erik Lallerstedt (1864–1955) var arkitekt och professor vid Tekniska högskolan i Stockholm 1907–29. Han intog en framträdande position i svensk arkitektur under 1900-talets första decennier. I sitt första större arbete, ombyggnaden av Konstakademien 1892–96, tillämpade han ännu akademins stilhistoriska principer, medan stationshusen på järnvägslinjen Ängelsberg–Vansbro från 1900–02 ritades i en personligt hållen jugend. I massivare tegelarkitektur märks därefter bl.a. byggnader för försäkringsbolagen Trygg (1907-1910) och Thule (1915–17) samt för Tekniska högskolan (1914–40), alla i Stockholm. Tillsammans med Sigurd Lewerentz och David Helldén ritade han Malmö stadsteater (1933–44). Lallerstedt hade stor betydelse som lärare och som prisdomare vid arkitekttävlingar. (Källa: NE)

En stor del av Lallerstedts betydelse ligger i hans lärarverksamhet vid KTH. Som I G Clasons efterträdare innehade han professuren i arkitektur under 25 år fram till 1929. Hans intresse för praktiska byggnadsfrågor framför det ensidigt formmässiga bidrog till att göra honom omtyckt som lärare. Dessutom torde hans lätthet att assimilera nyheter och att ta intryck av eleverna ha spelat en viktig roll för kontakten med flera generationer av blivande arkitekter.

Som lärare hade Lallerstedt möjlighet att rekrytera begåvade elever som medhjälpare på arkitektkontoret, men även innan han blev professor tycks hans kontor ha attraherat unga framåtsträvande arkitekter, exempelvis Ivar Tengbom och Carl Bergsten. Kontoret, som var beläget i ett par rum i anslutning till Lallerstedts privata bostad, sysselsatte permanent tre till fyra medarbetare, däribland i regel en byggnadsingenjör (under flera år

vid 1900-talets början Georg Hesselman). Under 10-talet arbetade där bl a Erik Fant, Ture Ryberg, Eskil Sundahl och Paul Hedqvist. Till senare medhjälpare hörde Wolter Gahn under 20-talet samt David Helldén och Tore Ahlsén under 30-talet.

På samma sätt som Lallerstedt förmedlade känslan av kontinuitet till sina elever representerar han i sina arbeten kanske tydligare än någon annan arkitekt en naturlig och odramatisk övergång från "gammal" till "ny" arkitektur under en tid då man programmatiskt sökte bryta nya vägar och ta avstånd från sambandet med äldre generationers byggande.

(Källa: <https://sok.riksarkivet.se/SBL/Mobil/Artikel/10947>)

Känns namnet bekant? Arkitekten har en nutida namne i form av sitt barnbarn, kocken Erik Lallerstedt.

Om Carl Eldh

Skulptören Carl Eldh (1873–1954) var en av Sveriges mest anlitade konstnärer under 1900-talets första hälft. I mer än tre decennier levde och arbetade han i den ateljé som idag är museum. Han påbörjade sin utbildning vid Tekniska skolan i Stockholm vid 19 års ålder, men hade redan flera års erfarenhet från att arbeta som ornamentbildhuggare. 1897 reste Eldh till Paris där han gick en skulptörsutbildning. 1904 återvände han till Sverige och kunde då försörja sig som skulptör. Under 1910-talet etablerade sig Carl Eldh som en ofta anlitad porträttör och engagerades dessutom för ett antal större monument. 1911 skapade han ett av sina mest populära verk, den ömsinta skulpturgruppen Ungdom, som idag står att finna på en rad orter över hela landet.

I både porträtt och monument visar han prov på en enastående blick för den avporträtterades personlighet. Men han fortsatte också med det som inledde hans yrkesverksamma liv, att forma ornament. Eldh hade under åren många samarbeten med en rad välkända arkitekter. Förutom Erik Lallerstedt arbetade han t ex med Isak Gustaf Clason, Ragnar Östberg, Ivar Tengbom med flera, som behövde skulptörens tjänster vid tidens typiska fasadutsmyckningar och skulpturala inredningsdetaljer. Under 1920- och 30-talen var Carl Eldh vid sidan av Christian Eriksson och Carl Milles den mest anlitade skulptören i Sverige och hans verk finns än idag spridda på orter från norr till söder.

Vill du veta mer om Carl Eldh? Besök det vackra museet vid Bellevueparken i Stockholm.

(Källa: <http://www.eldhsateljje.se/index.php/se/carl-eldh/biografi/#.V-0GZ01H2UK>)